

CRÍTICA DE LLIBRES

LITERATURA I ECONOMIA

Joaquim Perramon (ed.)
Barcelona: Universitat de Barcelona, 2016

Valentí Pich

President del Consell General d'Economistes

El sol fet d'endinsar-se en el món de les relacions entre la literatura i l'economia és suficient per posar en valor aquesta obra, la qual, per mitjà de nombrosos exemples, se submergeix en un món encara no suficientment explorat, el de la permeabilitat entre aquestes dues disciplines.

Partint dels seminaris de finances del grup de recerca IAFI de la Universitat de Barcelona i de la sèrie de xerrades que Joaquim Perramon va organitzar a l'Ateneu Barcelonès l'any 2012, neix aquest llibre, que compila algunes de les intervencions que hi van tenir lloc i que ha estat coordinat pel mateix Perramon i editat pel Servei de Publicacions de la Universitat de Barcelona.

Resulta molt interessant la reflexió que, en la introducció d'aquest volum, se'ns planteja sobre la preeminència de la fi-

nalitat estètica sobre la didàctica –o viceversa– en la literatura. Tot i que no podem obviar aquells autors purament formalistes, no hi ha dubte que, a l'hora d'escriure, la majoria opten per situar l'acció en un context històric i cultural clarament definit. Això fa que, com diu Perramon, el lector es “nodreixi de la realitat” social i econòmica i que es trenqui la jerarquia de l'estètica sobre la didàctica.

No pretenem dir que l'objectiu d'un escriptor sigui establir un model econòmic, però en situar-nos en un espai-temps concret, ens està mostrant una realitat que podria ser objecte d'anàlisi econòmica. Així, només cal llegir el capítol primer del Quixot (“*que trata de la condición y ejercicio del famoso y valiente hidalgo don Quijote de la Mancha*”) per constatar la posició social del personatge en un determinat context històric i, a mesura que ens anem endinsant en la novel·la, també toparem amb l'enorme presència de fets econòmics com, per exemple, permanents referències al sistema monetari i fiscal de l'època, així com al model de treball i de la propietat.

Si fem un salt en el temps, fins al segle XX, trobarem també exemples molt eloqüents. Tots recordem la frase atribuïda a Josep Pla quan, el 1954, va arribar a Nova York i, en veure la il·luminació nocturna de la ciutat, va comentar allò d’“Escollit! I

“El lector podrà constatar la fèrtil relació entre els dos àmbits i gaudir de rellevants textos de la història de la literatura alhora que transitarà per la realitat econòmica de cada època”

tot això, qui ho paga?”. Precisament, un dels articles de *Literatura i economia* –que tracta sobre “L’economia en el periodisme de Josep Pla”– porta també a col·lació una reflexió de Pla sobre el concepte de riquesa: “El profit, això és l’important en la vida [...]. Una societat vertaderament pròspera i rica només es pot basar en una situació de profit permanent”.

M’he permès seleccionar únicament aquests dos exemples que fan referència a l’entorn del nostre país, però, al llarg de les pàgines d’aquesta publicació, trobarem molts més casos que posen de manifest el rerefons econòmic de grans obres d’autors clàssics. Escriptors com Mark Twain o Bertolt Brecht creen mons en què l’economia n’és el fil conductor; en les novel·les d’altres autors, com ara Theodore Dreiser, Benito Pérez Galdós o Vicente Blasco Ibáñez, l’economia és tractada de manera molt explícita. També hi ha qui, com Goethe –que va ser ministre de Finances–, posa els seus coneixements en la matèria al servei de la seva prosa i qui, com Narcís Oller –a *La febre d’or*–, basa les seves trames en fets econòmics rellevants. Tampoc no podem oblidar aquelles obres –recordem *El gran Gatsby* o *Las uvas de la ira*– on hi ha una clara presència d’un determinat cicle econòmic.

Doncs bé, a través de l’anàlisi de l’obra d’aquests i altres autors, se’ns obre la possibilitat de visualitzar les intenses connexions entre economia i literatura. A més a més, crida l’atenció la varietat de literats –de diferents èpoques i estils– els textos dels quals han servit de base per bastir aquesta interessant obra, en la qual es recopilen 18 textos redactats per economistes i investigadors de diferents disciplines (economia, filologia, història, dret, filosofia...), cosa que hi aporta un valor afegit.

Gràcies a aquest treball, el lector podrà constatar la fèrtil relació entre els dos àmbits i gaudir de rellevants textos de la història de la literatura, alhora que transitarà per la realitat econòmica de cada època. D’altra banda, els economistes –ave-sats a l’ús d’un llenguatge tècnic enrevessat– podrem prendre

consciència que una prosa acurada no té per què comportar excessiva complexitat, agafant com a exemple la feina ben feta dels nostres literats i economistes clàssics.

En moltes ocasions, la literatura ens ajuda a entendre els fets econòmics i, fins i tot, alguns economistes la utilitzen com a testimoni de la realitat. A la vegada, els escriptors sovint prenen l’economia com a font d’inspiració en les seves obres. Mitjançant la lectura de cadascuna de les pàgines d’aquesta compilació d’articles, podrem percebre nítidament aquesta simbiosi i, gràcies a la visió que els diferents autors de *Literatura i economia* ens ofereixen de les grans obres de la literatura, ens veurem, sens dubte, impel·lits a acudir a les nostres biblioteques per llegir o rellegir aquells llibres que creiem oblidats, a l’objecte de desxifrar el rerefons econòmic que s’oculta en les seves trames mentre gaudim d’una bona novel·la. ■